

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/172/2021
Identifikačné číslo spisu:	5117227482
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5117227482.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Q. Y., bytom F. XXXX/XX, Ž., právne zastúpená Mgr. PaedDr. Antonom Kušnírom, advokátom, so sídlom Jána Reka 13, Žilina, proti žalovaným: 1/ H. Q. Z., bytom O. XXX/XX, R. - W. R., Č. Y., 2/ S. X., bytom X. X, Ž.H., obaja právne zastúpení JUDr. Jurajom Ďurajdom, advokátom, so sídlom Kukučínova 12, Žilina, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14C/43/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/78/2020 z 30. marca 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ p r i z n á v a voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Žilina (ďalej v texte rozhodnutia len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 14C/43/2017-262 z 12.03.2020 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že je vlastníčkou nehnuteľnosti evidovanej na LV č. XXXX v kat. úz. Ž., a to 1-izbového bytu č. XX, nachádzajúceho sa na X. poschodí obytného domu so súp. č. XXXX, vchod č. XX, na ul. F. a spoluvlastníčkou spoločných častí a spoločných zariadení predmetného obytného domu, príslušenstva a pozemku v rozsahu 376/38615-ín (výrok I.). Zároveň zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením č. k. 14C/43/2017-26 z 26.10.2017 v znení uznesenia Krajského súdu v Žiline č. k. 6Co/5/2018 z 29.01.2018, ktorým bola žalovanému 1/ uložená povinnosť zdržať sa nakladania, scudzenia, zabezpečenia prevodom vlastníckeho práva, zaťaženia právom tretej osoby, predajom v dobrovoľnej dražbe nehnuteľnosti, ku ktorej sa domáhala žalobkyňa určenia vlastníckeho práva (výrok II.). Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2 / trovy konania v plnom rozsahu (výrok III.) a žalobkyni tiež uložil povinnosť hradiť Slovenskej republike trovy konania v plnom rozsahu (výrok IV.).

1.2. Na základe vykonaného dokazovania mal okresný súd preukázané, že žalobkyňa zastúpená žalovanou 2/ kúpnu zmluvou z 12.02.2016 previedla spornú nehnuteľnosť do vlastníctva žalovaného 1/ za kúpnu cenu 8.000,- eur. Žalobkyňa žalovanú 2/ splnomocnila na tento právny úkon písomným plnomocenstvom z 08.02.2016. Vzhľadom na tvrdenia žalobkyne sa okresný súd zamerl na právne

posúdenie kúpnej zmluvy a plnomocenstva. Konštatoval, že predmetná zmluva spĺňa všetky základné náležitosti, je dostatočne určitá a zrozumiteľná. Plnomocenstvo bolo udelené v písomnej forme s osvedčeným podpisom splnomocniteľky (žalovanej) s presne špecifikovaným rozsahom konania splnomocnenca v zmysle ust. § 31 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“). Zmluva bola vyhotovená v písomnej forme a podpisy strán na jednej listine v súlade s § 46 OZ. Vklad vlastníckeho práva bol právoplatne povolený v zmysle § 133 ods. 2 OZ. Hoci zistil, že dohodnutá kúpna cena je nižšia ako cena, za ktorú žalobkyňa byt nadobudla, a to aj pri pripočítaní tiarch, nedospel k názoru, že by takto dohodnutá výška mohla byť dôvodom neplatnosti kúpnej ceny alebo bola v rozpore s právnymi predpismi či dobrými mravmi. Nesúhlasil s tvrdením žalobkyne, že znenie čl. V ods. 5.2 tejto zmluvy, podľa ktorého záväzok kupujúceho - žalovaného 1/ uhradiť dlh za žalobkyňu, ktorý mal byť zapísaný na LV č. XXXX voči správcovi domu Bytterm, a.s. z dôvodu absencie jeho špecifikácie čo do výšky a príslušenstva, by robil predmetnú zmluvu neurčitou a neplatnou. Z obsahu zmluvných ustanovení dospel k záveru, že kúpna cena bola vzájomne dohodnutá vzhľadom na rok výstavby bytového domu, umiestnenie a technický stav bytu a jeho príslušenstva a potrebu opravy jeho vnútorného vybavenia ako aj vzhľadom na skutočnosť, že kupujúci uhradí za predávajúcu dlh zapísaný v časti C-LV ťarchy a dlh voči správcovi domu na úhradách za plnenia spojené s užívaním bytu alebo nebytového priestoru a na tvorbe fondu prevádzky, údržby a opráv. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/244/2018, podľa ktorého pokiaľ bolo uzavretie kúpnej zmluvy výsledkom dohody jej účastníkov nespáť s konaním priečiacim sa dobrým mravom, samo dojednanie kúpnej ceny v tejto výške, nie je v rozpore s dobrými mravmi, nemá spoločensky neakceptovateľné ciele, ani dôsledky, ktoré by boli v kolízii s dobrými mravmi. Ďalej poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. III. ÚS 412/2016-10, ktorý sa k náležitostiam nízkej kúpnej ceny vyjadril obdobne. Okresný súd konštatoval, že nízka kúpna cena, zlá sociálna a finančná situácia žalobkyne, nie sú samy o sebe dôvodmi neplatnosti kúpnej ceny, mohli by byť nanajvýš dôvodom podľa § 49 OZ na odstúpenie od kúpnej zmluvy, ak žalobkyňa konala v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Na základe vykonaného dokazovania nezistil, že by žalovaná bola podpisom plnomocenstva uvedená do omylu. Nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že žalobkyňa ako splnomocnenkyňa sa nemohla s obsahom plnomocenstva oboznámiť, nakoľko ho podpísala pred orgánom, ktorý vedie matriku, teda minimálne pred podpisom či pri podpise sa s obsahom tejto listiny mohla oboznámiť. Uviedol, že neboli produkované v konaní žiadne dôkazy a skutkové tvrdenia, ktoré by preukazovali absenciu slobodnej a vážnej vôle žalobkyne v zmysle ust. § 37 ods. 1 OZ, či absenciu spôsobilosti na právne úkony v zmysle § 38 OZ. Tiež nemal preukázané, že záujmy splnomocnenkyne - žalovanej 2/ boli v rozpore so záujmami žalobkyne ako predávajúcej. V predmete splnomocnenia boli vymedzené základné náležitosti zmluvy, ktoré boli aj v kúpnej zmluve uvedené. Nič na tom nemôže zmeniť ani skutočnosť, že žalovaná 2/ je družkou či priateľkou žalovaného 1/. V súvislosti s tvrdeniami žalobkyne, že nemala v úmysle uzavrieť kúpnu zmluvu a pri podpise plnomocenstva verila žalovanému 1/, že sa jedná o plnomocenstvo na vyrovnanie dlhov, sa okresnému súdu javilo, že plnomocenstvo mohlo byť vystavené za účelom predaja či prípadného predaja bytu ako zabezpečovacieho prevodu, ktorý mal kryť záväzky žalobkyne voči žalovanému 1/, ktoré voči nemu mala titulom pôžičiek a titulom toho, že za ňu uhradil dlhy voči iným spoločnostiam. Žalobkyňa však netvrdila skutočnosti o zabezpečovacom prevode, obchádzaní zákona a pod. Uviedol, že nemožno vylúčiť fakt, že žalobkyňa presne nerozumela prípadným podmienkam, za ktorých jej žalovaný 1/ ponúkol vyrovnať dlhy.

1.3. Ak žalobkyňa podpisovala plnomocenstvo ako jedinú listinu, mala venovať pozornosť jej obsahu, a teda ak sa domnievala, že podpisuje niečo iné ako jej predložil žalovaný 1/, mohlo sa jednať iba o tzv. vnútorný omyl, ktorý nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu. Rovnako pohnútkou nie je súčasťou vôle smerujúcej k urobeniu právneho úkonu a nemožno ju stotožniť s omylom. Omyl v motíve urobenia právneho úkonu preto zásadne nemožno považovať za dôvod neplatnosti právneho úkonu. Okresný súd citoval ustanovenia § 49 OZ, v zmysle ktorého právny úkon je neplatný, ak ho konajúca osoba urobila v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a osoba, ktorej bol právny úkon určený, tento omyl vyvolala alebo o ňom musela vedieť. Právny úkon je takisto neplatný, ak omyl táto osoba vyvolala úmyselne. Omyl v pohnútku nerobí právny úkon neplatným. Právna podstata tohto omylu spočíva v tom, že konajúca osoba nemá správnu alebo dostatočnú predstavu o dôsledkoch právneho úkonu. Základným predpokladom použitia normatívnych dôsledkov tohto ustanovenia je to, že omyl sa týka takej okolnosti, bez ktorej by konajúca osoba právny úkon vôbec

neurobila. Inak povedané, ak by nebolo omylu, nedošlo by k urobeniu právneho úkonu. Takýto omyl sa kvalifikuje ako podstatný omyl. Kumulatívnym predpokladom je však aj subjektívna stránka druhého účastníka právneho úkonu, keď druhý účastník musel omyl vyvolať alebo aspoň o ňom musel - objektívne posudzované - vedieť. Omyl možno vyvolať aj z nedbanlivosti, z neopatrnosti, z dôvodu nerešpektovania § 43, ale aj úmyselne. Ak bol omyl vyvolaný úmyselne, právny úkon je neplatný bez ohľadu na to, či ide o omyl podstatný alebo nepodstatný. V takomto prípade ide o omyl vyvolaný ľst'ou. Omyl sa môže týkať predmetu plnenia, kvality predmetu plnenia, osoby druhého účastníka právneho úkonu (zmluvy) alebo iných náležitostí právneho úkonu, ktoré účastník konajúci v omyle mienil považovať za podstatné, avšak mylil sa pri ich posudzovaní. Omyl sa môže vzťahovať aj na viaceré takéto okolnosti, avšak stačí, ak došlo k omylu pri posudzovaní ktorejkoľvek nich. Ak pohnútkou nie je súčasťou vôle smerujúcej k urobeniu právneho úkonu, nemožno ju stotožniť s omylom. Omyl v motíve (v cieľi, v zameraní) urobenia právneho úkonu preto zásadne nemožno považovať za dôvod neplatnosti právneho úkonu. Súd však z vykonaného dokazovania nemal preukázané, že by žalovaný 1/ uviedol žalobkyňu do omylu, a že by takýto omyl vyvolal, resp. že by žalobkyňa konala v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca (v podstatnom omyle).

1.4. Súd z vykonaného dokazovania zistil, že žalobkyňa (aj s priateľom) si požičiavali od žalovaného 1/ finančné prostriedky, záväzky pretrvávali aj v čase udelenia splnomocnenia žalovanej 2/ na prevod bytu. Udelenie plnomocenstva vyjadruje vôľu dať sa zastúpiť pri predaji bytu, teda priamo počíta aj s úkonom predaja bytu, pretože rozsah splnomocnenia je vymedzený jasne a zrozumiteľne. Sice žalobkyňa deklarovala, že mala vôľu podpísať plnomocenstvo na vyrovnanie dlhov, čo však nepopiera aj ich úhradu podľa tvrdenia žalovaného 1/ predajom bytu prípadne ich reštrukturalizáciou so zabezpečením zabezpečovacím prevodom vlastníckeho práva (podľa úvahy súdu). Tvrdenia žalobkyne totiž nemajú oporu v skutkových zisteniach, ktoré možno vyvodit' z dokazovania. O tom, že žalobkyňa mala vedomosť, že previedla byt svedčí výpoveď svedkov, najmä Q. V. a jeho matky, žalovaný 1/ mal od bytu kľúče, súd nemal napríklad ani len preukázané, že by naďalej žalobkyňa platila platby správcovi bytov do fondov a zálohové platby a pod., teda že by sa nepochybne správala ako vlastníčka aj naďalej. Tiež žaloba a trestné oznámenie bolo podané po viac ako jednom roku od prevodu bytu a pod., hoci sa o prevode mala dozvedieť už v apríli 2016 pri výmene okien. Pochybnosti vyvolávali aj rozporné tvrdenia žalobkyne vo vzťahu k popieraní podpisu na príjmovom doklade, ktoré boli vyvrátené znaleckým dokazovaním. Ďalšie pochybnosti vyvolávajú aj ostatné listinné dôkazy ako odovzdávajúci a preberací protokol zo dňa 8.4.2016, kde žalobkyňa síce tvrdila, že protokol podpísala v neskoršom čase pod nátlakom, avšak nepreukázala, že by tomu tak bolo, napr. neskorým zúčtovaním správcu, rozpormi spotreby plynu, elektriny a vody, vyúčtovaním nedoplatkov a preplatiek. Podľa sumárnej analýzy platieb Bytterm a.s. je žalobkyňa evidovaná s ukončeným vzťahom - odst'ahovaná k 29.02.2016, teda takúto skutočnosť musela nahlásiť správcovi bytov.

1.5. Súd nemohol s istotou tvrdiť, že suma 8.000 eur nebola skutočne vyplatená, pretože je potvrdená podpisom žalovanej na príjmovom doklade z 12.2.2016, o ktorom žalobkyňa tvrdila, že takýto doklad nikdy nevidela, nepodpisovala, avšak nakoniec znaleckým dokazovaním znalkyne V. V. A. W. v znaleckom posudku č. 35/2013 bolo preukázané, že podpis príjemcu na znenie „Y“ na Príjmovom pokladničnom doklade zo dňa 12.2.2016 je pravým podpisom Q. Y.. Teda sporná a pochybná bola aj pravdivosť tvrdení žalobkyne. Súd tiež poukázal na zápis, podľa ktorého prehlásením dňa 22.7.2016 žalobkyňa vyhlásila, že sa zaväzuje doplatiť dlžný nájom vo výške 1105 eur do augusta 2016. Následne písomne vyhlásila, že za pôžičku 300 eur odovzdala do zálohy mobilný telefón Huawei P9 lite a ak ju nevráti do 11.8.2017 súhlasí s prepadnutím. Jedná sa všetko o písomné úkony, ktoré by za stavu, že ju žalovaný 1/ pripravil o byt bez jej vedomia, nemala robiť, jej dôvera v žalovaného 1/ by mala byť otrasená a určite by s ním nemala spolupracovať. Pravdepodobne by bežná osoba v jej postavení po zistení, že bola pripravená o byt, ihneď podala trestné oznámenie a domáhala by sa právnej pomoci a ochrany.

1.6. Samotnú dohodu o prevode bytu, odovzdanie peňazí potvrdili aj žalovaní 1/, 2/, ktorých tvrdenia boli v súlade so zisteniami z vykonaného dokazovania, najmä listinnými dôkazmi, následným sa správaním, záznamami u správcu bytov. Naproti tomu tvrdenia žalobkyne mohli síce svedčiť síce o tom, že bola podvedená - uvedená do omylu, avšak nejednalo by sa o jednorazový omyl, ale celý rad omylov a ľahkovážnosti, čo hraničilo už z extrémnou ľahkovážnosťou a nezodpovedným prístupom k vlastným právam. Pritom súd nezistil, že by žalobkyňa bola nižšieho intelektu, ktorej zaostalosť by mohli žalovaní

1/, 2/ zneužiť, žalovaný 1/ nebol uznaným vinným z trestného činu podvodu ani priestupku pre takýto skutok.

1.7. Nakoľko súd zistil, že medzi žalobkyňou a žalovaným 1/ došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy o prevode bytu, ktorá nemala vady, žalobkyňa podpísala preberací protokol, aj následne uznávala žalovanému 1/ záväzky, splácala úhrady o ktorých tvrdila ona a svedkovia, že sa jednalo o nájom, čo potvrdzujú aj jej písomné uznania dlhu na nájomnom (je možné, že žalovaný 1/ nájom popieral len z dôvodu neplnenia si daňových povinností), nezistil, že by úkon bol neplatný, žalobu zamietol. Nakoľko súd zamietol žalobu v zmysle § 335 ods. 2 CSP rozhodol aj o zrušení neodkladného opatrenia nariadeného počas konania. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 CSP. Žalovaným ako v plnom rozsahu úspešným, priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania. Zároveň priznal náhradu trov konania aj Slovenskej republike, nakoľko ako objednávateľ znaleckého posudku musel z rozpočtových prostriedkov uhradiť sumu 97,60 eur na účet znalkyne.

2.1. Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 8Co/78/2020 z 30. marca 2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a zároveň vyslovil, že žalovaní 1/ a 2/ majú voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.2. Odvolací súd preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu považoval za vecne správne, pričom na zdôraznenie jeho správnosti odvolací súd poukázal na obsah odôvodnenia tohto rozsudku (§ 387 ods. 2 CSP). Takýto postup je v súlade s judikatúrou Ústavného súdu SR, v zmysle ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné ako aj odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (viď napr. III. ÚS 78/05, II. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

2.3. Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd pri hodnotení jednotlivých dôkazov postupoval v súlade s ust. § 191 CSP, v zmysle ktorého dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Na základe vykonaného dokazovania okresný súd správne ustálil, že nebola preukázaná strata intelektových schopností žalobkyne, ani poruchy psychiky v dôsledku duševnej poruchy alebo choroby, ktorá by mala vplyv na neschopnosť jej logického uvažovania a myslenia pri uzatváraní kúpnej zmluvy, na základe ktorej sa stal vlastníkom sporného bytu žalovaný 1/, rovnako ani pri udelení splnomocnenia žalovanej 2/, aby v mene žalobkyne vo veci tejto kúpnej zmluvy konala. Žalobkyňa v podanom odvolaní úplne opomenula zistenia okresného súdu o tom, že mala vedomosť, že previedla byt, že nemal preukázané, že by naďalej platila platby správcovi bytu do fondu opráv a zálohové platby, teda že by sa nepochybne naďalej správala ako vlastníčka. Ďalej okresný súd prihliadal aj na rozporné tvrdenia žalobkyne vo vzťahu k popieraní podpisu na príjmovom doklade, ktoré boli vyvrátené znaleckým dokazovaním. Rovnako žalobkyňa pokiaľ išlo o odovzdávajúci protokol k predmetnému bytu tvrdila, že tento podpísala v neskoršom čase pod nátlakom, avšak nepreukázala, že by tomu tak bolo. Všetky možné rozpory by vysvetľovala len absolútna ľahkovážnosť žalobkyne, pretože neprimeraný nátlak žalovaného 1/ na žalobkyňu nebol preukázaný, a to ani v trestnom konaní.

2.4. Odvolací súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, že len ľahkovážne a nezodpovedné konanie môže vyústiť do stavu, kedy by žalobkyňa podpísala, čo jej žalovaný 1/ predložil. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožnil so závermi okresného súdu a jeho rozsudok ako vecne správny potvrdil. Žalobkyňa nebola v odvolacom konaní úspešná, preto v zmysle § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP odvolací súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania úspešným žalovaným 1/ a 2/.

3.1. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.2. Dovolateľka uviedla, že - aj keď v konaní nebola preukázaná strata jej intelektových schopností a ani poruchy psychiky v dôsledku duševnej poruchy alebo choroby, ktorá by mala vplyv na neschopnosť jej logického myslenia a uvažovania pri uzatváraní kúpnej zmluvy, na základe ktorej sa stal vlastníkom predmetného bytu žalovaný 1/, rovnako aj pri udelení splnomocnenia žalovanej 2/, aby v mene žalobkyne vo veci kúpnej zmluvy konala, ako aj s poukazom na ďalšie skutočnosti uvedené okresným súdom, ktoré súdy oboch stupňov vyhodnotili iba ako ľahkovážne a nezodpovedné konanie žalobkyne, ktorého výsledkom bol stav, kedy žalobkyňa podpísala, čo jej žalovaný 1/ predložil - nie je možné sa

stotožniť s právnym názorom súdov oboch stupňov, pretože uvedené konanie zo strany žalovaných, je nesporné konaním v rozpore s dobrými mravmi a spôsobuje neplatnosť takýmto konaním dotknutého právneho úkonu. Právny záver by bol správny, pokiaľ by sa jednalo u žalobkyne o zrelú osobnosť s podporou sociálneho okolia, ktoré vie u takejto osoby navodiť stav bežnej opatrnosti pri vykonávaní právnych úkonov. Je nesporné, že u žalobkyne sa jednalo o osobu bez riadneho sociálneho zázemia, v ktorom by mohla byť pripravená na nie bežné životné udalosti ako je predaj bytu. Je zrejmé, že súd nemôže naprávať ľahkovážne konanie právne spôsobilej osoby, avšak je povinný hodnotiť konanie osoby, ktorá zneužíva neskúsenosť a zároveň stav ňou vyvolanej sociálnej destabilizácie pri nakladaní s nehnuteľným majetkom neskúsenej, aj keď spôsobilej osoby.

3.3. Konanie žalovaných 1/, 2/ ako v rozpore s dobrými mravmi, súdy oboch stupňov nevyhodnotili správne podľa ust. § 39 a nasl. OZ, čo zakladá dovolací dôvod podľa ust. § 432 ods. 1 CSP. Ochrana porušeného práva žalobkyne zo strany súdov podľa čl. 2 ods. 1 CSP nebola spravodlivá a účinná napriek tomu, že v konaní bolo preukázané, že žalovaný 1/ v súčinnosti so žalovanou 2/, ktorá je jemu blízkou osobou, konali v úmysle konaním v rozpore s dobrými mravmi za zjavne nevýhodných zmluvných podmienok pre žalobkyňu, ktorých splnenie navyše iba predstierali, previesť na seba predmetný byt. Za konanie v rozpore s dobrými mravmi žalobkyňa považovala aj konanie žalovanej 2/, ktorá ako priateľka žalovaného 1/ podpísala predmetnú kúpnu zmluvu na nehnuteľnosť za žalobkyňu ako splnomocniteľku, pričom jej reálne naplnenie v prospech žalobkyne ako splnomocniteľky iba predstierala, pretože jej priamym úmyslom bolo konať v prospech žalovaného v rade 1/, a nie v prospech žalobkyne.

3.4. Súd správne vyhodnotil skutočnosť, že zmluvná kúpna cena, ktorá je nižšia ako obvyklá, nespôsobuje sama o sebe neplatnosť kúpnej zmluvy (NS SR 3Cdo/244/2018, II. US 412/2016-10), avšak nesprávne právne posúdenie zo strany prvoinštančného súdu je, že nízka kúpna cena v spojitosti s ďalším zisteným konaním žalovaných, ktoré bolo zjavne v rozpore s dobrými mravmi, spôsobujú neplatnosť právneho úkonu podľa ust. § 39 OZ. Súdy boli povinné naplnenie dobrých mravov skúmať a riadne odôvodniť v súlade s ustálenou justičnou praxou, podľa ktorej inštitút neplatnosti zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi možno vnímať ako korektív zmluvnej autonómie, pričom sa považuje za právne neprípustné, aby právny poriadok zabezpečil vykonateľnosť právnych úkonov, ktoré sa priečia elementárnym hodnotám spoločnosti, a preto tieto úkony musia byť neplatné. Úkony Contra bonos mores sa považujú za generálnu klauzulu a bránu dobrých mravov, prostredníctvom ktorej vstupujú do súkromnoprávnych vzťahov aj mimoprávne normy, ktoré boli definované Najvyšším súdom SR ako obvyklé, poctivé a spravodlivé správanie, ktoré zodpovedá základným, v spoločnosti prevládajúcim morálnym zásadám (R 5/2009).

3.5. Žalovaný 1/, ktorý pripravil splnomocnenie ako aj zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktoré mali byť čo do znenia v súlade, tieto predložil žalobkyňi k podpisu až na matrike, teda bez možnosti riadneho oboznámenia sa s obsahom predmetných úkonov, pričom uvedené úkony sledovali od počiatku záujmy žalovaných, ktoré boli v rozpore s oprávnenými záujmami žalobkyne. Žalovaný 1/ ubezpečoval žalobkyňu v tom, že uvedené úkony budú slúžiť na jej oddĺženie, a nie na zastretý úkon prevodu vlastníckeho práva k bytu. Tvrdenie súdu, že sa žalobkyňa mala možnosť oboznámiť s obsahom splnomocnenia v dostatočnom čase, ktoré jej predložil k podpisu žalovaný 1/ je nesprávne, a to aj v kontexte s tým, že osobu žalobkyne je dôvodné považovať za osobu konajúcu v neskúsenosti, v materiálnej tiesni, ktorú súd sám vyhodnotil na základe dôkazov ako ľahkomyseľnú. Z dokazovania je dôvodné tvrdiť, že žalovaný 1/ sám opakovane, účelovo vyvolával a následne vo svoj prospech zneužil materiálnu tieseň žalobkyne a následne u nej vyvolal stav materiálnej núdze. Závažnosť protiprávneho konania žalovaného 1/ spočívala najmä v skutočnosti, že dobre poznal z predchádzajúceho obdobia osobné pomery žalobkyne, na základe ktorých vedel, že je od 16-tého roku života sirotou, rodičov jej suplovala otcova bývala priateľka, ktorá mala žalobkyňu v náhradnej rodičovskej starostlivosti do jej 18-tého roku, po dovŕšení ktorého začala žiť samostatne. Žalobkyňa o svojich osobných pomeroch žalovanému 1/ rozprávala často v pohostinstve, kde pracovala ako čašníčka a žalovaný toto zariadenie navštevoval pravidelne. Predmetné splnomocnenie a zmluvu žalobkyňa uzatvorila v tiesni, nakoľko sa v čase podpísania splnomocnenia nachádzala v nepriaznivej finančnej situácii, nebola schopná riadne splácať dlh v nebankovej spoločnosti TRENFIN a v spoločnosti BYTTERM, a.s.. Túto situáciu žalobkyne žalovaný 1/ ako dôverná osoba poznal, žalobkyňa mu dôverovala, nakoľko bol po dlhšiu dobu jej blízkym známym, predstieral voči nej súcit a sľúbil jej v prípade nepriaznivej situácie finančnú pomoc.

Tieto informácie o osobe žalobkyne a jej neskúsenosť zneužil na vlastné obohatenie, čo bolo dôvodné hodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi podľa ust. § 39 OZ a bezdôvodné obohatenie podľa ust. § 451 a nasl. OZ. Uvedené konanie mali sudy oboch stupňov vyhodnotiť ako konanie v rozpore s ust. § 39a OZ, podľa ktorého neplatný je právny úkon urobený fyzickou osobou nepodnikateľom, pri ktorom niekto zneužije tieseň, neskúsenosť, rozumovú vyspelosť, rozrušenie, dôverčivosť, ľahkomyselnosť, finančnú závislosť, alebo neschopnosť plniť záväzky druhej strany a dá sa alebo inému sľúbiť alebo poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere. V tomto mal súd vyhodnotiť, že konanie žalovanej 2/ bolo v rozpore s ust. § 1 a nasl. OZ a so záujmami žalobkyne, a preto právny názor súdov žalobkyňa považovala za nesprávne právne posúdenie, nakoľko predmetné splnomocnenie ak by platne malo splnomocňovať žalovanú 2/ na prevod predmetného bytu, by muselo obsahovať presnú špecifikáciu nehnuteľnosti (podľa zaužívanej praxe katastrálneho konania ust. § 42 katastrálneho zákona), ktorá sa má stať predmetom prevodu, inak je pre tento úkon nepoužiteľná a úkony vykonané na jej základe sú neplatnými pre rozpor so zákonom. Sudy nedostatočne vyhodnotili skutočnosti svedčiace proti žalovaným v otázke podpisu na doklade o odovzdaní kúpnej sumy 8.000,- Eur, ktorý podpísal aj za prijímajúcu stranu žalovaný 1 /, pričom tam mal byť uvedený podpis splnomocnenej - žalovanej 2/, resp. žalobkyne. Táto „chyba“ žalovaného 1/ nasvedčuje úmyslu podvodne konať voči žalobkyni aj v otázke preukázania vyplatenia kúpnej ceny. Z obsahu zmluvy ani nevyplýva, či žalovaný 1/ a žalovaná 2/ do uvedenej sumy 8.000,-Eur podľa čl. V. ods. 5.2 zmluvy započítali čiastky, ktoré dlhovala žalovaná, alebo ide o samostatnú časť kúpnej ceny, ktorú však nikdy samostatne neobdržala, čo sudy mali povinnosť vyhodnotiť z hľadiska určitosti právneho úkonu, resp. zámerného vyvolania omylu u žalobkyne, čo rovnako zakladá dôvodné podozrenie z konania v rozpore s dobrými mravmi zo strany žalovaných. Samotné nevyplatenie kúpnej ceny síce nespôsobuje neplatnosť kúpnej zmluvy, avšak spolu s ďalším konaním žalovaných odôvodňuje tvrdenie, že ich konanie od počiatku sledovalo nezákonné ciele za použitia zákonných foriem, za použitia ľsti (splnomocnenie, kúpna zmluva) čo bolo v rozpore s dobrými mravmi.

3.6. Dovolateľka uviedla, že sudy oboch stupňov sa nezaoberali otázkou, či pri uzavretí plnomocenstva a kúpnej zmluvy bola jej vôľa v zhode s jej zamýšľaným prejavom a či predmetná zmluva bola uzavretá vážne, čoho dôsledkom bolo nesprávne právne posúdenie veci. Bolo potrebné, aby sudy vyhodnotili aj konanie „in fraudem legis“, a to či konaním žalovaných zdanlivo podľa práva za použitia zákonných prostriedkov, žalovaní nedosiahli výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiaduci, t. j. či zneužitím splnomocnenia a kúpnej zmluvy ako právne aprobovaných foriem úkonov, nebol naplnený ich nezákonný úmysel po vyvolaní materiálnej tiesne žalobkyne, nadobudnúť vlastníctvo jej nehnuteľnosti v rozpore s jej úmyslom, čo odôvodňuje aj podozrenie z úžery zo strany žalovaných. Dovolateľka poukázala tiež na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo/350/2000 a sp. zn. 30Cdo/1180/2010.

3.7. Odvolací súd podľa názoru dovolateľky nesprávne právne posúdil prejednávajúcu vec, odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v podobných veciach (R 5/2009), a preto podala dovolanie pre dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP a ust. § 432 CSP a navrhla, aby dovolací súd v súlade s ust. § 449 ods. 1, ods. 2 CSP zrušil rozhodnutie odvolacieho Krajského súdu v Žiline č. k. 8Co/78/2020-321, ako aj Okresného súdu Žilina 14C/43/2017-262, vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a zaviazal žalovaných 1/, 2/ náhradou trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4.1. Žalovaní 1/, 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne v zmysle § 447 písm. c/, d/, f/ CSP v celom rozsahu odmietol, resp. podľa § 448 CSP dovolanie zamietol. Zároveň navrhli, aby im dovolací súd priznal voči žalobkyni právo na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

4.2. Uviedli, že tvrdenie žalobkyne, aby sudy vyhodnocovali konanie žalovaného ako „in fraudem legis“ je neakceptovateľné vzhľadom na odôvodnenie rozsudkov súdu prvej inštancie ako aj dovolacieho súdu, a to s poukazom na výsledok vybavenia podnetu žalobkyne na žalovaných za podvod a iné, keď OR PZ Žilina právoplatným uznesením ČVS: ORP-1057/3-VYS-ZA-2017 konanie zastavil.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej

neprospech bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania.

7.1. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

7.2. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (por. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

9. V danom prípade dovolateľka výslovne uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľka uvádzala judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 5/2009 a poukázala tiež na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo/350/2000 a sp. zn. 30Cdo/1180/2010.

10. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

11. Rovnako s prihliadnutím na argumentáciu dovolateľky, ktorá poukazovala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo/350/2000 a sp. zn. 30Cdo/1180/2010, je potrebné uviesť, že pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky nemožno zahrnúť (2Cdo/56/2017, 6Cdo/79/2017, 3Cdo/165/2018, 4Cdo/7/2018).

12. Ohľadne dovolateľkou uvádzaného R 5/2009 sa v literatúre uvádza citácia v znení:

„V literatúre a judikatúre možno nájsť viaceré definície dobrých mravov. Ide najmä o základné, všeobecné uznávané a v spoločnosti panujúce morálne zásady, ktoré sa týkajú vzťahov a konania medzi ľuďmi. Najvyšší súd SR definoval dobré mravy ako obvyklé, poctivé a spravodlivé správanie sa, ktoré zodpovedá základným, v spoločnosti prevládajúcim morálnym zásadám (R 5/2009).“

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

15. V zmysle zákonných ustanovení dovolací súd môže len konštatovať, že výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je podmienený tým, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky. K uvedenému dovolací súd poznamenáva, že otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

16. Dovolací súd sa preto vzhľadom na uvedené najskôr zaoberal tým, či sú splnené predpoklady prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

17. Žalobkyňa v rámci dovolania vymedzila otázku nasledovne: „či konaním žalovaných zdanlivo podľa práva za použitia zákonných prostriedkov, žalovaní nedosiahli výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiadúci, t. j. či zneužitím splnomocnenia a kúpnej zmluvy ako právne aprobovaných foriem úkonov, nebol naplnený ich nezákonný úmysel po vyvolaní materiálnej tiesne žalobkyne, nadobudnúť vlastníctvo jej nehnuteľnosti v rozpore s jej úmyslom, čo odôvodňuje aj podozrenie z úžery zo strany žalovaných“.

18. Z obsahu uvedenej otázky je zrejmé, že ide o otázku všeobecného charakteru, nespĺňajúcu parametre právnej otázky uvedené v bode 15. tohto rozhodnutia.

19. Pokiaľ dovolateľ v podanom dovolaní nevymedzí právnú otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú právnú otázku mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/58/2017).

20. Žalobkyňa zastúpená advokátom v dovolaní v zmysle ust. § 420 ods. 1 písm. a) CSP nevymedzila právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie. Keďže dovolateľka nevymedzila právnu otázku na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie, dovolací súd uzatvára, že uvedená dovolacia argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Žalobkyňa v podstate iba nesúhlasila s rozhodnutím odvolacieho súdu, považovala ho za nesprávne a polemizovala s dôvodmi, ktoré uviedol v napadnutom rozhodnutí. Dovolaťka tak nevymedzuje ňou uvádzaný dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd dovolanie žalobkyne, namietajúce nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, postupom podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol.

22. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že im priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.